

Pokud dovolatel vytýká, že odvolací soud při posuzování právního důvodu žalobního nároku vycházel z názoru, že se žalobní nárok opírá jediné o § 1435 obč. zák., není tím doličen uplatňovaný dovolací důvod rozporu se spisy podle § 503 čís. 3 c. ř. s., nýbrž jde tu o výtku nesprávného posouzení věci po stránce právní, jejíž nezávažnost byla již v předcházejícím výkladu doličena.

Neoprávněnému dovolání bylo odepřito úspěch.

Rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně ze dne 3. listopadu 1932 č. j. Rv I 874/31/1. Dr. Jar. Koutník.

Osobou, která při směnkách domicilovaných s udáním domiciliáta jest zproštěna protestu pro neplacení, a kterou § 39 sm. z. označuje názvem »majitel směnky« — nelze rozuměti pouhého držitele, nýbrž osobu, která podle obsahu směnky v době splatnosti jest jejím vlastníkem a tedy i směnečným věřitelem. Směnka taková, byla-li v době splatnosti vyplacena samým vydavatelem a jím indosována dále, stala se směnkou na viděnou, ale jsouc indosována s doložkou domicilu a domiciliáta, zůstala směnkou domicilovanou, a nebyla-li včas protestována, práva směnečná z ní zanikla i proti akceptantovi.

Okresní záložna v P. podala u kraj. s. v O. směnečnou žalobu proti p. F. Směnka byla vystavena od firmy K., akceptována od p. F., nato od vydatelky K. převedena žirem na filiálku Živnobanky v O., domicilována, s udáním domiciliáta, od filiálky převedena žirem na centrálu Živnobanky v Praze a u té v době splatnosti odkvitována na rubu, načež bez jakéhokoliv žira vrácena filiálce v O., při čemž pražská centrála zatížila směnečnou pohledávkou filiálku. Od filiálky byla směnka vrácena původní vydavatelce K., od té blancožirována a na konec zažalována Okres. záložnou v P.

Žalovaný F. v obsáhlých námitkách mimo jiné uvedl, že směnečné právo zaniklo i proti akceptantovi, ježto směnka nebyla u filiálky včas protestována, a odvolal se na to, že filiálka nebyla v době splatnosti podle obsahu směnky její vlastníčí, jelikož žirem nebyla od pražské centrály na filiálku zpět převedena. Dále namítl, že při směnce, jakožto obligaci scripturní se převod směnečně uskutečňuje jediné žirem, a vlastníkem dle práva směnečného jest jen ten, kdo se může vykázati nepřetržitou řadou indossací až k němu vedoucích. Jiný způsob nabytí směnky, t. j. obecno-právně, nemá účinku nabytí práv směnečných, nýbrž jenom obligačního práva proti akceptantovi, v důsledku čehož přijateli směnky přísluší proti takovému nabyvateli všechny námitky obecnoprávní. Poněvadž v daném případě od centrály

v Praze na filiálku, případně na firmu K. směnka žirem převedena nebyla, proto se nestala firma K. nabyvatelkou dle práva směnečného a nebyla oprávněna dále směnku žirovati a jelikož převod této směnky na firmu K. není prokázán listinami v § 548 civ. s. ř. uvedenými, neměl býti vydán platební příkaz, nýbrž mělo být zavedeno řádné řízení atd.

Soud I. i II. stolice námitky žalovaného zamítl a platební příkaz potvrdil. Žalovaným podanému dovolání však Nejvyšší soud vyhověl v celém rozsahu, platební příkaz zrušil, žalobu zamítl a odsoudil žalobkyni k útratám.

V důvodech rozsudku se uvádí: Oprávněna je výtká nesprávného právního posouzení (4 § 503 c. ř. s.) Dovolatel vznesl především námitku, že proti němu jako přijateli zanikl směnečný nárok z důvodu § 39 (2) sm. z. pro opomenutí protestu u domiciliáta. Nižší soudy námitce této nevyhověly proto, že sporný domiciliát byl v době splatnosti směnky jejím majitelem a že z toho důvodu nebylo protestu potřeba. S právním názorem nižších soudů v tomto směru nelze souhlasiti.

Podle § 39 (2) sm. z. má, je-li na domicilované cizí směnce jako domiciliát udána osoba jiná, než-li majitel směnky, opomenutí včasné protestace pro neplacení u domiciliáta v zápětí ztrátu směnečných práv, nejen proti výstavci a indosantům, nýbrž i proti příjemci. Obdobné ustanovení pro vlastní směnky obsahuje § 106 (2) směn. z.

Důsledkem této zásady pak je, že při domicilovaných směnkách s udáním domiciliáta není k zachování směnečných práv proti příjemci (výstavci vlastní směnky), třeba včasné protestace pro neplacení u domiciliáta, je-li v době splatnosti směnky — domiciliát majitelem směnky. Kdo je míněn »majitelem směnky«, zákon nepraví, ale jde to na jevo z dějin vzniku příslušných ustanovení zákonných. Podle důvodové zprávy byl odstavec (2) § 39 směn. z. převzat z druhého odstavce § 44 bývalého uherského směnečného zákona (zákonný čl. XXVII. z 1876), ježto v něm byla obsažena důležitá ustanovení o umístění směnce, kterými byly odklizeny pochybnosti pojící se k čl. 43 býv. rak. směn. řádu, jenž neměl stejného předpisu, a kterými zřejmě bylo vysloveno to, čeho bylo docilováno teprve obtížným výkladem čl. 43, býv. rak. zák. a co se pro obor tohoto zákona stalo pravidlem teprve soudní praxí. (Rouček: Československý zákon směnečný, druhé vydání, str. 214.)

Praxe ta se zakládala na judikátech bývalého vídeňského nejv. soudu č. 12, 13, 75 — usnesení ze dne 13. června 1851 č. 4549, ze dne 21. července 1853 č. 7187 a plenissimární usnesení ze dne 8. července 1872 č. 7201 — a čsl. nej. soudu rozhodnutí č. 4550 Sb. n. s. Stálá judikatura, pojící se k převzatému druhému odstavci § 44 uher. sm. z. — viz rozhodnutí ze dne 16. března 1929 Rv III 1250/28 čís. 105 úradnej Sbierky, ročník I., str. 178, jakož i oddůvodnění řečených vídeňských judikátů, nedopouštějí pak jiného

závěru, než, že výjimka zpravidla, že není k zachování směnečného práva proti příjemci — výstavci vlastní směnky — potřebí protestace (§ 40 sm. z.) platí jen tehdy, je-li domiciliát v době splatnosti směnky podle obsahu směnky, jejím vlastníkem, tedy věřitelem směnečným, a že pouhá držba směnky nestačí. Opačný názor odvolacího soudu tedy neobstojí.

V souzeném případě je zjištěno, že v době splatnosti směnky dne 1. října 1931 filiálka Živnostenské banky v O. nebyla podle obsahu směnky jejím vlastníkem, nebyla směnečným věřitelem, nýbrž že byla směnka jen v držení filiálky Živnostenské banky v O., uvedené na směnce, jako domiciliát. Bylať na ni sice původně směnka indosamentem převedena od výstavce a zároveň remitenta, ale ona ji dále žirovala na řád Živnostenské banky v Praze, tato pak ji vrátila směnkou dne 21. září 1931 — bez žira. Předpoklad odvolacího soudu, že olomoucká filiálka Živnostenské banky a pražská centrála nejsou jediným právním podnětem, není v dovolacím řízení potírán a nelze se proto otázkou touto zabývat.

Je-li tomu tak, bylo, když směnka později byla biankoindosamentem převedena na žalobkyni i s doložkou domicilu a domiciliáta a tedy zůstala směnkou domicilovanou u filiálky Živnostenské banky v O., k zachování směnečných práv žalobkyně proti příjemci třeba protestace u domiciliáta, a poněvadž se tak nestalo, zanikl směnečný nárok žalobkyně proti příjemci — žalovanému. Na tom nic nemění, že směnečná suma byla v den splatnosti zaplácena výstavcem-remitentem a po té směnka převedena směnečně blancoindosamentem na Okr. zál. v P. žalobkyní, neboť to mělo jen v zápětí, že se neprotestovaná směnka stala směnkou na viděnou. (Rouček: Českosl. z. sm. 2. vydání, str. 101), s omezením § 14 (1) sm. zák., nemohlo však odčinit následky opomenuté protestace.

Poněvadž podle toho, co uvedeno, směnečný nárok proti žalovanému, jako příjemci zanikl, on námitku tuto, jež dle § 87 sm. z. působí i proti žalobkyni, včas uplatnil, při ní i v dovolání setrval, bylo již z toho důvodu vyhověti dovolání a změnou rozsudků nižších soudů zrušiti směnečný příkaz platební, aniž bylo třeba se obíratí ostatními vývody dovolání.

Dr. Kučera Jan.

Rozhodnutí nejv. soudu ze 27. října 1932, R v II 620/32.